

Entreprenørens indsigelses- og reaktionspligt

Oplæg – Det Danske Selskab for Byggeret
v. Niklas Korsgaard Christensen, advokat (H), MBA, partner

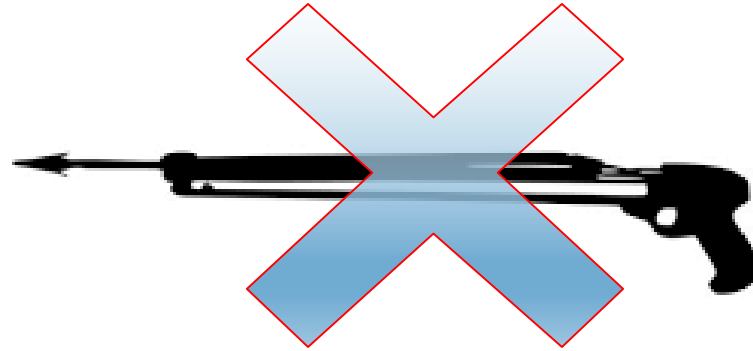
24.11.2021

Introduktion

**"Your Honor, don't blame my client
for his previous verbal obfuscation.
He's suffering from
straightforwardness dysfunctionality."**

Introduktion

Introduktion

DEL I

Historik og hjemmel

"For mangler, der skyldes Værksherrens Forhold, saasom hans Ordre eller det af denne ydede Materiale, hæfter [...] Værksmesteren ikke, *medmindre han er i Brøde ved ikke at **advare** Værksherren*". (Lassen (1897))

Entreprenøren var erstatningspligtig - der anførtes ikke "*...overfor [Bygherren] [...] nogen Betænkelighed ved Gulvpaalægningen...*" (U 1937.1055 H)

Historik og hjemmel

AB 72

*§ 5 - Fejl og uoverensstemmelser i grundlaget for aftalen
[...]*

Stk. 2. Hvis grundlaget for aftalen **ikke yder tilstrækkelig vejledning** til udførelse af enkelte dele af entreprisen, eller hvor der foreligger **uoverensstemmelser**, skal entreprenøren **indhente bygherrens afgørelse**.

Stk. 3. Finder entreprenøren, at han på grund af forhold, som han ikke burde have taget i betragtning ved tilbudsgivningen, ikke kan påtage sig ansvaret for udførelsen i overensstemmelse med udbudsmaterialets angivelse af projektet, dele af dette eller udførelsesmåden, må han på **klar og utvetydig måde tilkendegive** dette overfor bygherren eller hans tilsyn, jfr. § 10, og han er da pligtig nøje at **følge de anvisninger**, som gives ham angående udførelsen og sikringen under denne.

Historik og hjemmel

AB § 15, stk. 3

"Entreprenøren skal underrette [...] hvis der opstår forhold, som hindrer eller vanskeliggør arbejdet..."

Til § 15, stk. 3

*"Stk. 3 er nyt og er efter udvalgets opfattelse **naturligt** i AB. Bestemmelserne omhandler uforudsete forhold, som opstår under arbejdet. Opstår der sådanne problemer under arbejdet, har entreprenøren som udgangspunkt en **handlepligt** for at undgå, at bygherren lider unødigt tab."*

Historik og hjemmel

Sverige – AB 04

"Underrättelsesskyldighet"

Norge – NS 8405, pkt. 21.1

*"Han skal uten ugrunnet opphold **varsle byggherren** dersom han blir oppmerksom på at kontraktsdokumentene, tegninger, beskrivelser eller beregninger er **ufullstendige**, inneholder **uoverensstemmelser** eller **andre feil**, eller på annen måte ikke gir tilstrekkelig veiledning for utførelsen. Det samme gjelder dersom han oppdager **prosjektering som er uegnet.**"*

Historik og hjemmel

NTK 15 (Norsk Totalkontrakt)

Art. 6.1 Leverandøren skal **søke** etter mangler og uoverensstemmelser i Tegninger og Spesifikasjoner [...]

Art. 6.3 Har ikke Leverandøren varslet Selskapet i henhold til art. 6.1 eller 6.2 om mangler og uoverensstemmelser **som er oppdaget**, og Selskapet som følge av dette påføres ekstra utgifter i forbindelse med Arbeidet som ikke er dekket av forsikring, eller taper rettigheter eller garantier, skal **alle slike omkostninger som følger av dette bæres av Leverandøren**. Det samme gjelder dersom slike mangler og uoverensstemmelser **burde ha** vært oppdaget [...]

Rets- og voldgiftspraksis

T:BB 2000.86 VBA – "Den Højre-Venstre-Konfuse ingeniør":

*I et sådant tilfælde er det utvivlsomt udgangspunktet, at bygherrens projektansvarlige hæfter for det tab, der er en følge af fejlen, og at **entreprenøren kun er ansvarlig** i det omfang, projektfejlen er **så åbenbar og indlysende**, at entreprenøren **burde have set den og gjort indsigelser**. (Frifindelse)*

T:BB 2011.547 VBA – "De gyngende gulve og dampspærren":

*"...en **så klar fejl**, at [Entreprenøren]som udførende entreprenør burde have påtalt forholdet overfor bygherren" (Erstatningsansvarlig)*

T:BB 2004.423 VL – "De manglende afstandslister":

*"Monteringen af afstandslister havde ganske vist ikke hørt under [Entreprenørens] entreprise, idet han ikke skulle udføre undertaget, men kun lægge teglsten på, men [Entreprenøren] **burde have** underrettet om, at afstandslister var nødvendige". (Erstatningsansvarlig)*

T:BB 2005.562 VL – "Tagkonstruktionen uden ventilation":

*"De indstævnte, der kunne indse, at den valgte tagkonstruktion indebar, at der ikke blev opnået en tilstrækkelig ventilation, **burde have** gjort appellanten opmærksom herpå, og de **burde endvidere**, da de i forbindelse med deres arbejde hverken helt eller delvist søgte at afhjælpe problemet, have taget et forbehold i denne henseende" (Erstatningsansvarlig)*

T:BB 2002.335 VBA – "Hvad med de støttemure, der?":

Entreprenøren havde særlig kendskab og havde anvendt specialistkompetence – **burde have** foreholdt bygherrens rådgiver (Erstatningsansvarlig)

Rets- og voldgiftspraksis

T:BB 2017.770 VBA – "Den manglende grubning":

*"...[Entreprenøren havde ikke] taget et **sådan** forbehold eller **advaret om risikoen** i tilfælde af manglende grubning, findes indklagede herefter ved til trods herfor at have foretaget beplantning som sket at have handlet ansvarspådragende..."*

T:BB 2021.1065 VBA – "Det fugtige skoleloft":

*"...bygherren, der var **bistået af professionel rådgiver**, [...] var nærmest til at sikre, at fugtforholdene var i orden...[...]...Entreprenøren [har ikke] haft en **selvstændig forpligtelse** til at foretage fugtmålinger før arbejdets udførelse."
(Frifindelse)*

T:BB 2019.700 (ikke åbenlys fejl), **T:BB 2019.326** (ikke indsigelsespligt), **T:BB 2021.182** (professionel entreprenør som burde have advaret)

Særligt om betydning af projektgennemgang, AB 92 § 11

*"...gennemgangen påvirker **ikke** ansvarsforholdene..."*

(AB 92 betænkningen (nr. 1246), side 81)

Særligt om betydning af projektgennemgang, AB 92 § 11

- **KFE 1998.71** – "De nedfaldne tagsten" – betoner specifikt projektgennemgangen foretaget af Entreprenøren
- **T:BB 2011.272** – "Skal vi have køkken eller ej" – betoner specifikt Entreprenørens manglende afklaring af ydelsesomfanget under en projektgennemgang

Særligt om betydning af projektgennemgang, AB 92 § 11

"...klart antages at påvirke entreprenørens reaktionspligt"

"...kan aktualisere [Entreprenørens] pligt til at gøre indsigelse..."

Ole Hansen, Entrepriseretlige mellemformer (2016), side 128

T. Iversen, Entrepriseretten (2016), side 419

Foreløbig konklusion

"...Det nærmere indhold af entreprenørens reaktionspligt varierer betydeligt, og [...] efter omstændighederne stilles [der] mere vidtrækkende krav til entreprenørens agtpågivenhed..."

"Det forekommer ikke helt let at finde en fællesnævner for de sager, hvori entreprenøren er blevet pålagt ansvar for undladt advarsel"

Ole Hansen, Entrepriseretlige mellemformer (2016), side 133

T. Iversen, Entrepriseretten (2016), side 420

DEL II

Har AB 18 ændret på indsigelses- og reaktionspligten?

AB 18	AB 92	Kommentar
§ 17, 3. pkt.	n/a	Ny bestemmelse om entreprenørens forslag (ej ansvar herfor)
§ 19, stk. 1-8	§ 11, stk. 1	Nye regler for projektgennemgang
§ 22, stk. 2	§ 15, stk. 1	Uændret regel om indhentning af bygherrens afgørelse og vejledning
§ 26, stk. 1 og 2	§ 15, stk. 2 og 3	Uændrede regler med sproglige tilpasninger – underretning til bygherren og følge anvisninger
§ 33	§ 20	Regel udbygget – samarbejds- og loyalitetsforpligtelse

Har AB 18 ændret på indsigelses- og reaktionspligten?

AB 18	AB 92	Kommentar
§ 17, stk. 1, 3. pkt.	n/a	Ny bestemmelse om entreprenørens forslag og ansvar herfor
§ 19, stk. 1-8	§ 11, stk. 1	Nye regler for projektgennemgang
§ 22, stk. 2	§ 15, stk. 1	Uændret regel om indhentning af bygherrens afgørelse og vejledning
§ 26, stk. 1 og 2	§ 15, stk. 2 og 3	Uændrede regler med sproglige tilpasninger – underretning til bygherren og følge anvisninger
§ 33	§ 20	Regel udbygget – samarbejds- og loyalitetsforpligtelse

AB 18 - § 17, stk. 1, 3. pkt

*"Entreprenørens fremsættelse af forslag, som bygherren implementerer, **indebærer ikke**, at entreprenøren påtager sig projekteringen eller har risiko eller ansvar for forslaget."*

AB-betænkningen om § 17, stk. 1, 3. pkt

"Forslaget skal kun betragtes som et forslag – en god idé, om man vil – ikke en rådgivning om en bedre løsning endsige projektering"

(**AB 18 betænkningen** (nr. 1570), side 105)

AB 18 - § 19

"...mulighed for at præge byggeprocessen ved at påpege uhensigtsmæssigheder i projektet" (stk. 2, 1. pkt., in fine)

"...afdække risici...[...].sampt på at afdække uklarheder og utilstrækkeligheder i projektet" (stk. 2, 2. pkt.)

Entreprenøren skal give meddelelse om *"fejl i projektet"*
(stk. 5, 2. pkt)

AB-betænkningen om § 19

"En entreprenør har i et vist omfang reaktionspligt over for fejl i projektet, som entreprenøren bliver opmærksom på..."

"Det er således ikke hensigten [...] at skabe en undersøgelsespligt for entreprenøren i henseende til projektfejl"

"...i sig selv vil skabe en øget aktivitet i forbindelse med projektet..."

AB 18 - ændring af indsigelses- og reaktionspligten?

§ 17
Ingen ændring

§§ 22, 26 og 33
Ingen ændring

§ 19
Projektgennemgang
en vil påvirke
vurderingen af
entreprenørens
indsigelsespligt

Retspraksis
Pt. ingen om AB 18

Spørgsmål?